

Руслан Мініч

*Науковий керівник – д. іст. наук, проф. Атаманенко А. Є.,
Національний університет “Острозька академія”*

ДИПЛОМАТІЯ США ЩОДО СИРІЙСЬКОГО КОНФЛІКТУ (2011-2012 РР.)

У статті проаналізовано місце дипломатичних інструментів в політиці США стосовно сирійського конфлікту (2011-2012 рр.)

The role of diplomatic instruments in the U.S. policy towards Syrian conflict (2011-2012) is analysed in this article.

В этой статье проанализированно роль дипломатических инструментов в политике США относительно сирийского конфликта (2011-2012 гг.)

Сполучені Штати використовували весь арсенал дипломатичних та політичних інструментів для збільшення тиску на діючу сирійську владу та держави, які її підтримували (наприклад, Росію та Іран), впродовж розгортання конфлікту в Сирійській Арабській Республіці (САР). Основна дипломатична гра протягом березня 2011 – лютого 2012 рр. розгорнулася в рамках ООН, оскільки лише ця міжнародна універсальна організація має повноваження та легітимність встановити санкції щодо Дамаску, порушити які не матимуть право Росія та Іран, які постачають зброю Б. аль-Асаду. Разом з тим, США застосували й власні дипломатичні та політичні інструменти з метою реалізації власних національних інтересів, а пізніше, коли переговори щодо сирійського порядку денного у РБ ООН сягнули глухого кута, вивели дипломатію за рамки цього органу ООН.

Так, Держдепартамент США 25 квітня 2011 р. видав наказ стосовно евакуації членів сімей дипломатів та персоналу, діяльність якого не є істотною для американських посольств у Дамаску. Також зовнішньополітичне відомство Вашингтону закликала американських громадян не відвідувати країну, а тих, хто вже перебувають там, негайно покинути САР. Таким чином, США прагнули натиснути на владу за допомогою дипломатичних засобів та послати їй

політичний сигнал. Попередньо Барак Обама заявив 24 березня 2011 р., що він засуджує жорстоке придушення сирійським урядом демонстрацій.

Іншим інструментом дипломатичного тиску стала діяльність американського посла в Дамаску Роберта Стівена Форда. Він був призначений на цю посаду в січні 2011 р. Інтереси США в САР представляли повірені у справах, після того, як в 2005 р. Вашингтон відкликав американського посла з країни у відповідь на вбивство Рафіка Харірі, Прем'єр-міністра Лівану, у причетності до чого підозрюють Дамаск. Посол разом з французьким колегою Еріком Шевальє прибули до Хами 7 липня 2011 р., підтримуючи так повстанців. У відповідь на це проурядові демонстранти атакували американське та французьке посольство 11 липня. Морські піхотинці США, які забезпечують охорону приміщення дипустанови, заблокували дорогу демонстрантам, а французька охорона здійснювала постріли в повітря. “Ми рішуче засуджуємо відмову сирійського уряду у захисті приміщення нашого посольства і вимагаємо компенсації за заподіяну шкоду” [1], – заявив представник Держдепартаменту. Також на своїй сторінці у Facebook Посол зазначив, що “сирійська опозиція є гідною альтернативою режиму Асада” [2].

Далі Р. Форд відвідав 23 серпня місто Джасем, підтримуючи таким чином повстанців. Також Посол зустрівся з демонстрантами 14 вересня, що підвищило і без того високу напруженість у відносинах між США і Сирією. Вдруге після липневих подій автомобіль Посла був атакований проурядовими демонстрантами 29 вересня, в результаті чого Р. Форд запізнився на 90 хвилин на зустріч з Хасаном Абдель-Азімом, юристом, який створив 30 червня Національний координаційний орган для демократичних змін. За допомогою таких візитів Посол висловлював підтримку повстанцям та посилював дипломатичний тиск на Б. аль-Асада.

Іншим методом діяльності Р. Форда було використання соціальних мереж. В своєму інтерв'ю Крістину Арампуру з газети ABC від 7 серпня 2011 р. він зазначив, що шукає способи звернення до сирійської публіки через соціальні мережі, такі як Facebook. Посол писав свої повідомлення на сторінці у Facebook, висловлюючи так підтримку повстанцям та впливаючи на суспільну думку. Зокрема, 11 лютого 2012 р. він зазначив, що “дехто прагне прирівняти насилля, яке здійснює режим, з насиллям, яке здійснює опозиція” [3], що несправедливо, адже лише одна сторона використовує важке озброєння. З іншого боку, відведення військ Б. аль-Асада неодмінно приведе до падіння його влади.

Для посилення дипломатичного тиску США 24 жовтня відкликали Р. Форда. Аналогічний жест показала Сирія, відкликавши свого Посла у США Імада Мустафу. Функцію диппредставника виконував Повірений у справах Хаянс Магоні. Разом з тим, дві країни залишили за собою можливість повернення послів. США використали цю можливість 6 грудня, коли Р. Форд повернувся до Сирії. Його присутність в країні є одним з найбільш ефективних способів подати сигнал для сирійського народу, що Сполучені Штати солідарні з ним та отримувати інформацію про події безпосередньо.

США заявили 20 січня 2012 р. про можливість закриття свого посольства в Дамаску в результаті попередніх двох вибухів бомб в столиці САР, що й зробили 6 лютого. Держдепартамент висловив серйозні побоювання стосовно того, що посольство не захищене від збройного нападу. Захист інтересів США до 27 липня здійснювало польське диппредставництво, поки не закрило власне посольство в Дамаску з міркувань безпеки. Разом з тим, ні американські паспорти, ні візи на в'їзд до Америки не видаватимуться в Дамаску. Так Вашингтон послав Б. аль-Асаду сигнал, що вже немає про що домовлятися й єдиним варіантом залишається відставка Президента Сирії. Це посилює дипломатичний тиск на діючу владу САР, позиції якої посилюються після досягнення глухого кута у переговорах в рамках РБ ООН.

Р. Форд на своїй сторінці у Facebook 10 лютого 2012 р. вказав, що працюватиме з колегами у Вашингтоні для підтримки мирного перехідного періоду сирійського народу. Після здійснення масових вбивств в Аль-Хулі США надали 72 години Повіреному у справах САР Зухейру Джаббуру для того, щоб він покинув США, приєднавшись до дипломатичного демаршу Австралії, Канади, Великої Британії, Болгарії, Франції, Німеччини, Італії, Нідерландів, Швейцарії та Іспанії 29 травня 2012 р.

Отже, США інтенсивно використовували дипломатичні інструменти для посилення тиску на Б. аль-Асада з метою домогтись його відставки. Евакуація сімей дипломатів, погроза закрити посольство та його закриття, діяльність Р. Форда – стали основними засобами дипломатії США щодо Сирії (2011-2012 рр.). В результаті уникнення Вашингтоном можливості прямого зіткнення з Іраном та Росією, відсутності консенсусу в РБ ООН, саме засоби дипломатії, поряд з політичними та фінансово-економічними інструментами, стали одними з основних механізмів здійснення зовнішньої політики США щодо Сирії впродовж періоду 2011-2012 рр.

Список використаних джерел та літератури:

1. Ali, N. Syria: Assad Loyalists Besiege US and French Embassies in Damascus [Electronic resource] / Nour Ali // The Guardian. – Access mode:<http://www.guardian.co.uk/world/2011/jul/11/syria-assad-us-french-embassies>. – Title from the screen
2. Ford, R. An Address to the Syrian People [Electronic resource] / Robert Ford // Dipnote. – Access mode: http://blogs.state.gov/index.php/site/entry/syria_ford_2012_0726/. – Title from the screen
3. Ford, R. Syria: “The Violence Is Not Equal” [Electronic resource] / Robert Ford // DipNote. – Access mode:http://blogs.state.gov/index.php/entires/syria_2012_02_11/. – Title from the screen